

Bošnjačka zajednica kulture „PREPOROD „ BiH

Osnovne informacije za period 1903-2011

I

BZK žPreporodö je danas ponos Bo-njaka. To je institucija, koja uz prekid rada u nekim godinama socijalisti kog razdoblja na-eg dru-tva, traje vi-e od jednog stolje a i svjedo i o na-em kulturno-povijesnom angaflmanu i odgovornosti. Na po etku 21. stolje a BZK öPreporodö predstavlja bo-nja ku instituciju kulture koja ba-tini sve bitne sadrflaje, doga aje i procese unutar bosanske i bo-nja ke kulture u dvadesetom stolje u. Glavno sjedi-te (Mati ni odbor) žPreporodaö je u Sarajevu, a -irom Bosne i Hercegovine su brojne op inska dru-tva ó danas ih ima oko sedamdeset. öPreporodö je razgranat u Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj, Sandflaku, Kosovu, Norve-koj, TMedskoj...

Davno je bila 1903. godina kada je bo-nja ka inteligencija, koja se ve iskazala radom oko lista *Behar* (Safvet-beg Ba-agi , za etnik kulturnog preporoda Bo-njaka u 20. stolje u, E. Mulabdi , H. Fazlagi , S. Ali ehi , A. TMeta i dr.), pokrenula kulturno-prosvjetno dru-tvo öGajretö u Sarajevu. Smatra se da su ideju za osnivanje jednog ovakvog dru-tva dala bra a Defterdarevi , Ahmed-beg i Ibrahim-beg, koji su spadali u prvu generaciju fakultetski obrazovanih Bo-njaka.

Prvi predsjednik öGajretaö bio je Safvet-beg Ba-agi . Ovo dru-tvo imalo je svoju ekspozituru u Beogradu. Naime, 1923. godine u tom gradu je pokrenut öBeogradski Gajret - Osman iki ö koji je vremenom bo-nja ku omladinu, koja je dolazila da studira na Beogradski univerzitet, po eo da pridobija za srpsku nacionalnu ideju i projekte. Zato je ovo dru-tvo imalo veliku podr-ku i pokroviteljstvo prestolonasljednika Petra. Na tu podvalu Bo-njaci su brzo reagirali 1923. i na prijedlog Hamzalije Ajanovi krenuli u osnivanje drugog dru-tva koje bi se suprotstavilo srbiziranju Bo-njaka, a naro ito fakultetske omladine. Tek nakon godinu dana, jer vlasti nisu davale saglasnost za osnivanje, ta nije 17. oktobra 1924. godine pokrenuto je dru-tvo öNarodna uzdanicaö u prostorijama Jugoslovenskog muslimanskog kluba, u tada-njoj kiraethani na Bendba-i. Ime dru-tva motivirano je stihovima Safvet-bega Ba-agi a: öUstaj omladino mila, uzdanico roda svoga.ö Iza njega je stajala Jugoslavenska muslimanska organizacija i njen predsjednik dr. Mehmed Spaho. Ve tada je bilo jasno da e se tokom dvadesetog stolje a voditi velika politi ko-propagandna i militarna borba oko bo-nja kog naroda i drflave Bosne i Hercegovine.

Te dvije linije unutar bo-nja kog kulturnog djelovanja objedinjene su u öPreporodö 1946. godine. No, ve 1949. zabranjen je rad narodnih kulturnih dru-tava. Tek 5. oktobra 1990. obnovljen je rad öPreporodaö i za njegovog predsjednika izbaran je prof. dr. Muhsin Rizvi . Iza nas je ve dvadeset punih godina od Obnoviteljske skup-tine koja je odrflana u Sarajevu, u Vije nici.

II

BZK žPreporodö, dakle, naslje uje öGajretö i öNarodnu uzdanicuö, odnosno od 1946. godine öPreporodö nastavlja rad prijeratnih kulturnih dru-tava Bo-njaka. Kulturna dru-tva Bo-njaka imala su za cilj da obrazuju i odgajaju nadarenu bo-nja ku omladinu prema potrebama vremena. Stvaranjem Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca 1918. nastavljena je politika nacionalnih pokreta na tlu Bosne i Hercegovine kojom se Bo-njaci navode da se izjasne kao Srbi ili kao Hrvati, da zanemare Bosnu,

st, nisu imali narodne ni nacionalne (državne) strategije u
u nemo ni u punom smislu rije i. Posmatrani sa strane
ede. Srpski propagandni mehanizam je bio zahvatio oGajretö
cao na njegovu prosrpsku orijentaciju. Na to se odgovorilo
formiranjem oNarodne uzdaniceö 1924. godine. U tom dru-tvu, s druge strane, po elo je s
prohrvatskom orijentacijom -to je dovelo do jedne tuflne i opasne raspolu enosti Bo-njaka izme u
srpstva, hrvatstva i jugoslavenstva. Tek 1993. godine na Bo-nja kom ratnom saboru u Sarajevu (27. i
28. septembra 1993.) ta je raspolu enost dokinuta povratom starog narodnog imena za narod - imena
Bo-njak. Otada nema vi-e nikoga ko me u Bo-njacima ne zna svoje narodno i nacionalno ime,
Bo-njak i Bosanac.

III

Ni srpski, a ni hrvatski etni ki sadrflaj u Bosni i Hercegovini nisu bili öorijentiraniö prije druge
polovine 19. stolje a. To je rezultat svjesne politi ke propagandne djelatnosti Crkve i kulturno-
politi kih tijela i pojedinaca koji su radili na tome zadatku iz Beograda i Zagreba. Taj proces je
direktno povezan s politi kom, religijskom i svakom drugom vrstom mo i, koju bo-nja ki etni ki
element tada, na po etku 20. stolje a, nije imao u toj mjeri da se mofle nositi s dva nacionalna projekta
prvih susjeda. šOblikovanjeö svijesti je postalo bitno za razvoj etni kog i nacionalnog jedinstva.

Od Obnoviteljske skup-tine oPreporodö (5. oktobra 1990), to treba posebno naglasiti, nikada
nije imao problema s identitetom naroda za iju se kulturu odgovorno brine. O öidentitetskim
nedoumicamaö izme u dva svjetska rata mofle biti govora, ali i to treba shvatiti kao dio bo-nja ke
strategije preflivljavanja u te-kom i nepovoljnom kontekstu. Od 1990. godine predsjednici
oPreporodaö prof. dr. Muhsin Rizvi , prof. dr. Enes Durakovi , prof. dr. Munib Maglajli , prof. dr.
TM ir Filandra i danas prof. dr. Senadin Lavi sasvim jasno, nedvosmisleno i odgovorno predstavljaju
li nosti koje bo-nja ki identitet zastupaju u punom intelektualnom kapacitetu. Oko pitanja bo-nja kog
identiteta vi-e nema dvojbe niti nerazumijevanja unutar bo-nja ke inteligencije u Bosni i -irom svijeta.
Dostignuta narodna svijest o sebi (samosvjesnost) i bo-nja ko ime su zavr-ena stvar i vi-e niko ne
mofle manipulirati bo-nja kim narodom. Sada treba razmi-ljasti o perspektivama razvoja na svim
poljima dru-tvenog flivota.

IV

U tzv. ögluhom dobuö nije ba-sve bilo prazno, besadrflajno, bez glasa ili lika. Ovdje se o tome
mofle govoriti samo povr-no. Krajem -ezdesetih godina po inje velika promocija Bosne, Bo-njaka (od
1968. govori se o Muslimanima kao narodu koji e postati ustavna kategorija). Pojavljuje se snafna
knjiflevnost po kojoj se Bosna i Bo-njaci prepoznaju me u drugim narodima u tada-njoj Jugoslaviji. U
sedamdesetim godinama Bosna i Sarajevo su veliko kulturno flari-te. Znanstveno, umjetni ko,
ekonomsko, sportsko, op ekultruno djelovanje ljudi sedamdesetih i osamdesetih godina napravilo je
od Bosne prepoznatljivu injenicu, nezaobilazan realitet ispunjen kulturnim energijama koje su imale
vaflan uticaj na mnoge generacije Bosanaca. A sve to je kulminiralo 1984. godine s organizacijom
Zimskih olimpijskih igara u Sarajevu.

Nekad nedostaje svijest o vlastitoj kulturi, a nekad svijest o svome politi kom identitetu i
interesu, svijest o stanju kolektiva i dru-tveno-povijesnih procesa u kojima se nalazimo. Bo-njaci su u
tome periodu radili mnogo u oblasti knjiflevnosti i knjiflevne kritike, umjetnosti, ali nisu, naprimjer,
imali ve ih rezultata u stvaranju jedne historiografske slike o sebi zasnovane na znanstvenim
injenicama. Nisu napisali savremenu historiju Bosne. Tek je prof. dr. Mustafa Imamovi napisao

rodö) pri kraju dvadesetog stolje a. Naravno, bilo je tu pojedina na istraffivanja i sli no), ali nije bilo planskog o e do preciznih uvida o Bosni i njenoj povijesno-kulturnoj velikosrpska i velikohrvatska öžnanstvenaö orijentacija isplela mnoge opasne mitove koje treba razbiti znanstvenim radovima i obja-njenjima. Sada bi Bo-njaci morali u polju filozofije i znanosti (kulture i socijalne antropologije, historiografije, sociologije, politologije, etnologije, pravnih nauka i dr.) mnogo vi-e raditi i predstaviti se svijetu i drugim narodima.

BZK öPreporodö nije politi ka stranka me u Bo-njacima. Preporod je postojana kulturna institucija Bo-njaka koja ima povezuju u i koordiniraju u funkciju unutar raznih tijela, institucija i dru-tveno-povijesnih procesa u kojima se nalazimo kao pojedinci i dru-tvo. O tome svjedo e brojni projekti i ostvarenja u posljednjih dvadeset godina. Prije svega rije je o ediciji *Bošnjačka književnost u 100 knjiga* u kojoj je do sada objavljeno 11 kola (jedno kolo 5 knjiga), o petstotina pripremljenih natuknica za *Bošnjački bibliografski leksikon*, izdavanje Imamovi eve *Historije Bošnjaka*, objavljivanje zna ajnih dijela bo-nja ki i evropskih autora iz oblasti dru-tvenih nauka u kojima se na odre eni na in ra- lanjuju pitanja od izuzetne vafnosti za Bosnu i Bo-njake, asopisi *Godi-njak* i *Bosnian studies: Journal for research of Bosnian thought and culture*, odrflavanje nau nih skupova posve enih najzna ajnijim knjiflevnicima (Nedflad Ibri-imovi , 2007., Irfan Horozovi , 2008., Tvrtko Kulenovi , 2009., Dflevad Karahasan, 2010., Abdulahu Sidranu, 2011.), kao i nau nih skupovi o politici i dru-tvenim procesima koji se bitno odnose na Bo-njake te druge projicirane aktivnosti koje su u toku. I jo-mnogo drugih aktivnosti na polju organizacije i uvezivanja bo-nja kih kulturnih potencijala diljem Bosne i Hercegovine i regiona. BZK šPreporodö organizira i slikarske izlofbi i promotivne programe. Naravno, nije samo Sarajevo mjesto za izlofbe i promocije. To radimo i u Zvorniku, Livnu, Br kom, Zenici, fiepu, Mostaru, Tuzli, Kalesiji... Poku-avamo disperzirati kvalitetne slikarske izlofbe ili promocije po brojnim bosanskohercegova kim gradovima. Pritom, svoja djela su izlagali Emir Dragulj, Haklil Tikve-a, Tšmsa Gavrankapetanovi , Dflevad Hozo, Mehmed Zaimovi , Ismet Hadffi ... Zajedno s öNapretkomö, öProsvjetomö i öLa Benevolencijomö ostvarujemo zajedni ke programe kakvi su naprimjer izlofbe slika i digitalizacija pisanog naslje a. Tako er, kad se pogleda *Godi-njak* koji izdaje BZK öPreporodö mofe se vidjeti koja je mo öPreporodaö i koji su to programi u njegovom sadrflaju diljem Bosne i Hercegovine.

BZK šPreporodö je organizirao u Sarajevu (6. marta 2011) veliki znanstveni skup pod nazivom *BOSANSKOHERCEGOVAČKA DRŽAVA I BOŠNJACI* na kojem su u estvovali znanstvenici iz Bosne, Srbije, Hrvatske, Slovenije, Velike Britanije, Njema ke i SAD. šPreporodö organizira taj skup gdje misle i ljudi govore o Bo-njacima bez unaprijed zadatih politi kih dimenzija govora iz nekog politi kog ili religijskog centra. Sloboda pluralisti ke misli, koja nam je neophodna da bismo shvatili kontekst i noslili se sa zbiljom povijesnog trenutka, predstavlja osnov bo-nja kog napretka. Zbog toga smo jako ponosni, jer pokazujemo da su Bo-njaci i njihovi prijatelji iz drugih naroda i kultura, koji dolaze sa svih strana svijeta, u stanju da misle odgovorno i samokriti ki. Ovakvi skupovi e biti nastavljeni. Oni su osmi-ljeni kao prostor u kojem brojni umni ljudi mogu iznijeti svoje poglede na odre ene teme i gdje e se nastaviti razgovarati o Bosni i Bo-njacima. Iz toga se razvija svijest o sebi i svome mjestu u svijetu. Osnov je, dakle, znanje ili znanstveni uvid, a ne ideolo-ka sapunica za utjehu.

Danas je BZK öPreporodö respektabilna kulturna institucija, prije svega, zbog bogatstva sadrflaja koje nudi -irom Bosne i Hercegovine. Koordinacija je razvijena unutar drflave i ona daje rezultate. U drugim drflavama öPreporodö je autonoman i posve en specifi nostima dru-tvenog flivota koji je odre uju i za Bo-njake koji u njima flive. Naravno, imamo kontakte i saradnju s Preporodom u Zagrebu, Dubrovniku, Novom Pazaru, Oslu i drugim gradovima izvan Bosne. Nadamo se da emo

*Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.*

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

kulture oPreporodö u Turskoj, SAD, Kanadi i drugim vaflnim
i projektiraju ih nacrtu bo-nja kog kulturnog djelovanja u
21. stolje u, obiljeena je u Sarajevu dvadesetogodi-njica od obnoviteljske skup-tine šPreporodaö.
Prisjetili smo se imena ljudi koji su posljednja dva stolje a bili predvodnici bo-nja kog postojanja u
raznim oblastima djelovanja. Prisjetili smo se njihovog rada i flrtve s ponosom i nadom da e i na-a
generacija dati ljude koji e biti svjetionici u koje emo gledati s po-tovanjem. Nakon dvadeset godina
od Obnoviteljske skup-tine rekli smo, izme u ostalog, da Bo-njaci moraju biti ponosni na svoj
kulturno-povijesni sadrfaj, naslije e i razvijati nove vrijednosti u skladu s vremenom u kojem flive.